

KEZELÉSI TERV

A) A megalapozó dokumentáció

1. Általános adatok

1.1. A tervezési terület azonosító adatai

a) Peterdi öreg fák (község belterületén, a Fő utcában található katolikus templom környezetében található három koros kocsányos tölgy egyed) Törzskönyvi szám: 1/55/TE/78.

b) Területileg illetékes a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

c) Területileg illetékes természetvédelmi hatóság a Baranya Vármegyei Kormányhivatal.

1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése

A települési környezetben élő idős, értékes faegyedek megőrzése.

1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok

A három fa a Peterd 107 hrsz., kivett templom művelési ágú területen található. A fák MSZ 12042:2023 szerinti favédelmi zónája érinti a Peterd 104/2, 104/3, 106, 108 a hrsz-ú földrészlet területét.

1.4. A tervezési területre vonatkozó egyéb hatályos előírások

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) bekezdése értelmében az idős fák egyedi tájértéknek minősülnek. Az MSZ 20381:2009 sz. Természetvédelem. Egyedi tájértékek kataszterezése c. szabvány szerinti típusuk: Természeti egyedi tájérték.

2. Tervezési terület állapotának leírása

2.1. Környezeti elemek

A terület döntően mezőgazdasági műveléssel érintett lankás dombvidék. A vidék a szántókon kívül csekély mértékben gyepekkel és erdőfoltokkal borított. Az állattartás háttérbe szorulása miatt a legelőkön és kaszálókon megkezdődött a beerdősülés folyamata.

2.2. Biológiai jellemzők

Épületek (templom, bolt) közvetlen környezetében, beépített, belterületi területen álló, részben degradált, nyírt gyp-jellegű aljnövényzettel borított terület. Mindhárom fa gyökérzónájának jelentős részén hosszú idő óta aszfaltburkolat található.

A három fa adatai:

Szám	Latin név	magyar név	Törzskör-méret (cm)	Koordináták	Állapot
1.	Quercus robur	Kocsányos tölgy	276	45,9725 É-18,3603 K	beszáradt ágcsontok, egy-egy száraz oldalág, 30 cm átmérőjű tőkorhadás
2.	Quercus robur	Kocsányos tölgy	330	45,9724 É-18,3605 K	alacsonyan kettéágazik, beszáradt ágcsontok, egy-egy száraz oldalág
3.	Quercus robur	Kocsányos tölgy	306	45,9724 É-18,3607 K	beszáradt ágcsontok, egy-egy száraz oldalág

Az 1. számú fa

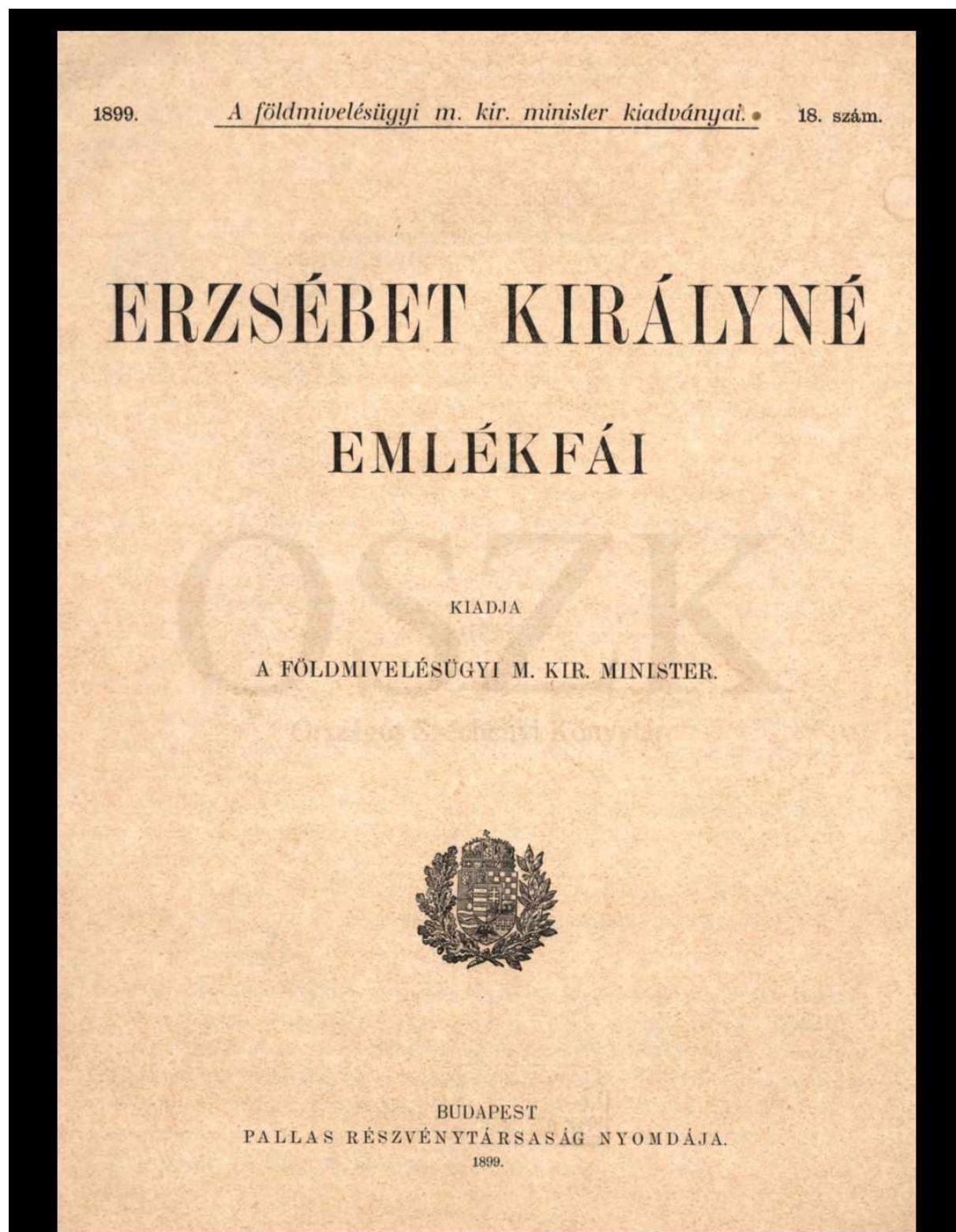
A 2. számú (jobbról) és a 3. számú fa

Az idős tölgyek elhelyezkedése a templom körül

2.3. Táj- és kultúrtörténeti adottságok

A tölgyfák ültetése Erzsébet, magyar királynő 1898-as halálának emlékére történt, 1898. november 19. és 1899 július végének időszaka között. A megemlékezés során egy példány szomorúfűz és három példány lucfenyő is elültetésre került, amelyek időközben már elpusztultak.

E szók elhangzása óta egy tél, egy tavasz és egy nyár mult el, de az a mély fájdalom, mely a hon nagy vesztesége alkalmából a nemzet szívében fakadt, nem enyészett, mert nem enyészhetik.

A magyar nemzet megértette e szókat, hogy: «dicsőült Királynénk emlékezetére emlékfákat ültessünk», mert, mint e könyv adatai tanúsítják, 1898 november hó 19-ikétől — 1899 július hó végéig:

tülevelű fa	1,503.842 darab,
lombfa	1,023.470 «
gyümölcsfa	139.959 «
cserje	120.142 «
összesen tehát 2,787.413 darab	

Erzsébet emlékfá, cserje és bokor vert gyökeret a magyar földben.

Ez az összeg a számszerint bejelentett fák ültetésének eredménye. De tekintetbe véve, hogy sok ültetés csupán «facsport», «liget» megjelölése mellett, a fák számának közlése nélkül jelentetett be, — bizvást remélhető, hogy Erzsébet királyné emlékfáinak száma a három milliót meghaladja.

Sajnos, valamennyi faültetés eredménye nem volt bevárható, mert azon kegyeletes cél, hogy az emlékfák története nagy veszteségünk évfordulóján jelenhessék meg, számos késve érkezett bejelentés felhasználását lehetetlenné tette, azonban az eredmény reményleni engedi, hogy a magyar föld kevés vidéke maradt jeltelenül.

Kistótfalu község előjárósága a templom mellett emlékfákat ültetett.
 Komló község előjárósága emlékfákat ültetett.
 Kopács község előjárósága emlékfákat ültetett.
 Kóros község előjárósága emlékfákat ültetett.
 Korpád község előjárósága 10 drb emlékfát ültetett.
 Kovácshida község előjárósága emlékfákat ültetett.
 Kovaczene község előjárósága 7 drb hársfát ültetett.
 Kökény község előjárósága a község-téren hársfákat ültetett.
 Kölked község előjárósága a templom körül 15 drb hárs- és 15 drb vörösfenyőt ültetett és azt *Erzsébet-liget*-nek nevezte el.
 Kövágó-Szöllős község előjárósága a templom mellett hársfákat ültetett.
 Kövesd község előjárósága a templom mellett emlékfákat ültetett.
 Laskafalu község előjárósága a templom előtti téren emlékfákat ültetett.
 Lancsuk község előjárósága az iskola és templom közti téren 50 drb hársfát ültetett és ezen teret «Erzsébet-liget»-nek nevezte el.
 Lapáncza község előjárósága a róm. kath. plébánia előtt 12 drb vadgesztenyefát ültetett.
 Laskó község előjárósága a templom előtt *Erzsébet királyné emlékfái* elnevezéssel facsoportot ültetett.
 Liget község előjárósága emlékfákat ültetett.
 Lipova község előjárósága emlékfákat ültetett.
 Lipovicza község előjárósága a harangláb előtti téren emlékfákat ültetett.
 Liptód község előjárósága a templom-téren emlékfákat ültetett.
 Lothárd község előjárósága a kereszt mellett emlékfákat ültetett.
 Lovász-Hetény község előjárósága emlékfákat ültetett.

Löcse község előjárósága emlékfákat ültetett.
 Luzsok község előjárósága a Czigánydombon köris- és szomoru fűzfákat ültetett.
 Maiss község előjárósága két ligetet létesített megfelelő emléktáblákkal.
 Mágocs község előjárósága az iskola előtt 4 drb tölgy- és 4 drb gesztenyefát ültetett.
 Magyar-Boly község előjárósága a gör. kel. templom mellett 8 drb vadgesztenyefát ültetett.
 Magyar-Egregy község előjárósága az iskola melletti keresztnél 4 drb hársfát ültetett.
 Magyar-Hertelend község előjárósága emlékfákat ültetett.
 Magyar-Mecske község előjárósága szomoru fűz- és hársfákat ültetett.
 Magyar-Peterd község előjárósága a templom körüli téren 1 drb szomoru fűz-, 3 drb tölgy- és 3 drb fenyőfát ültetett.
 Magyar-Sáros község előjárósága az iskola- és templomtéren 2 drb hárs- és 2 drb barkócfát ültetett.
 Magyar-Szék község előjárósága emlékfákat ültetett.
 Málom község előjárósága a templom előtt hársfákat ültetett.
 Maltv község előjárósága a «falu helyére» fűzfákat ültetett.

2.4. Gazdálkodási jellemzők

A fák környékét kaszálják, legeltetés nincs. A nagy fák közelében két, középkorú kislevelű hárs is található.

2.5. Veszélyeztető tényezők

- talajtömörödés, melyet kiválthat gépjárműterhelés és parkolás, építőanyagok és hulladékok tárolása, illetve az építéssel összefüggő és felvonulási létesítmények elhelyezése;
- a gyökérterület leburkolása;
- földmunkák: bevágás, feltöltés;
- vegyi szennyeződés;
- a talaj felső rétegének mechanikai károsítása;
- a talajvíz szintjének csökkentése;
- nedvesség, elárasztás, pangó víz;
- rendkívüli hőhatás (pl. tűzgyújtás, kipufogógáz hőhatása).

B) Részletes természetvédelmi kezelési terv

3. Természetvédelmi kezelési célkitűzések meghatározása

A védett érték a templom mellett álló, körülbelül 20 m magas, 150 évesnél idősebb kocsányos tölgy (*Quercus robur*) egyedek, védelmének célja a lehető legjobb állapotban és leghosszabb ideig történő megtartása. A védett fákat óvni kell minden olyan hatástól, mely fennmaradásukat veszélyezteti.

4. Természetvédelmi stratégiák

- a) A jelentős dendrológiai értékkel bíró idős fák védelme.
- b) A fákhöz kötődő élővilág megőrzése.

5. Részletes kezelési előírások

A fákat érintő beavatkozásokat minimalizálni kell, a gyökérzónát bolygatni, a koronát alakítani csak vagyonbiztonságot veszélyeztető, vagy balesetveszélyes helyzetben szabad, ez esetekben is kizárólag szakmai és hatósági felügyelet mellett. Biztosítani kell a fák gyökérzetének megfelelő víz és tápanyagellátását.

Kezelési feladatok:

- Hatósági tábla elhelyezése.
- Az egyedi értéként védett fák egészségi állapotának figyelemmel kísérése, szükségessé váló beavatkozások elvégzése: borostyán leszedése, száraz ágak, fagyöngy eltávolítása, sebkezelés, szükség esetén műszeres favizsgálat.
- A fák alatti terület kezelése.

A fák favédelmi zónája az MSZ 12042:2023 szerint a statikai védőzónát, a csurgóterületet, valamint a csurgóterület sugarát 1,5 m-rel meghaladó sugarú, kör alakú területet magában foglaló védendő terület.

5.1. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

1. Ha építési tevékenység a favédelmi zónát érinti, akkor az építetőnek az építési tevékenység tervezési szakaszában, de legkésőbb az építési tevékenység megkezdése előtt a fára veszélyt jelentő tényezőket, folyamatokat fel kell mérnie, és a szabvány melléklete szerinti favédelmi tervet kell elkészíttetni.

2. A favédelmi zónában tilos a fákat és a talajt veszélyeztető anyagokat tárolni.
3. A favédelmi zónában tilos a fákat és a talajt, pl. sóval, hígítószerekkel, ásványi olajokkal, savakkal, lúgokkal, festékekkel, cementtel vagy más kötőanyagokkal szennyezni, vegyszeres gyomirtást alkalmazni, műtrágyát használni.
4. A favédelmi zónában tilos tüzet gyújtani.
5. A favédelmi zónában a talajszint csökkentése tilos.
6. Árok, építési gödör ásását a favédelmi zónában lehetőleg el kell kerülni. Ha ez elkerülhetetlen, akkor a kivitelezést a gyökérzet kímélésével favédelmi terv szerint kell végezni.
7. A különféle gépek, eszközök, járművek és egyéb építési munkálatok okozta mechanikai sérülések (pl. a kéregsérülés, a fa és a gyökerek zúzódása és szakadása, a korona sérülése) ellen a munkák idejére a favédelmi zóna határát körbe kell keríteni.
8. Amennyiben elhúzódozó aszályos időszak adódik, célszerű a talaj locsolása.
9. A fa egészségi állapota rendszeresen ellenőrizendő. Az esetlegesen szükségessé váló szakszerű, korona-alakító metszésüket vegetációs időszakon kívül, de az énekesmadarak költési időszaka előtt kell elvégezni az I. fokú természetvédelmi hatóság (jegyző) engedélyével.
10. Azonnali intézkedést igénylő, életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet esetén a fa gallyazását el kell végezni, és ezt az elsőfokú természetvédelmi hatóságnak haladéktalanul be kell jelenteni.
11. Védett fát kivágni akkor lehet, ha természetes okból kiszáradt. Azonnali intézkedést igénylő, életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet esetén a fa kivágását el lehet végezni, azonban azt az elsőfokú természetvédelmi hatóságnak haladéktalanul be kell jelenteni.

5.2. Engedély nélkül végezhető munkálatok

- A fellépő növényi és állati kártevők elleni megelőző védelem biztosítása (permetezés)
- A borostyán, fagyöngy és száraz ágrészek eltávolítása.
- A favédelmi zóna gyommentességének biztosítása.

5.3. Oktatás, kutatás, látogatás

Oktatás és kutatás szabadon végezhető, szabadon látogatható.

Ez a terv tíz éves időszakra szól, 2034-ben válik szükségessé felülvizsgálata. Azonban a természetes körülményekben jelentkező, nem várt események korábbi felülvizsgálatát lehetővé teszik.